

Tandem

Koordináční centrum
česko-německých
výměn mládeže

Koordinierungszentrum
Deutsch-Tschechischer
Jugendaustausch

Česko-německé projekty mateřských škol

Příklady dobré praxe

Tandem

Koordinální centrum
česko-německých
výměn mládeže

Koordinierungszentrum
Deutsch-Tschechischer
Jugendaustausch

Tiráž

Vydavatel

Koordinální centrum česko-německých výměn mládeže Tandem
Sedláčkova 31, 306 14 Plzeň
tel.: 00420 377 634 755, email: tandem@tandem.adam.cz
www.tandem-info.net

Zodpovědná osoba

Jan Lontschar (ředitel Tandemu Plzeň)

Autorky

Radka Bonacková a Kateřina Jonášová

Překlad, redakce a korektury textů

Radka Bonacková, Kateřina Jonášová a Ulrike Fügl

Fotografie

titulní strana: Mateřská škola Ostrov, Krušnohorská a Kita „Puppenstübl“, Rittersgrün
str. 10: Mateřská škola „Klíček“ Nový Bor a AWO Kinderhaus „Lauschezwerge“, Waltersdorf
str. 10: Mateřská škola „Vora“, Mariánské Lázně a Kindergarten Mähring
str. 11: Mateřská škola Česká Kamenice, jazyková animátorka Petra Schindlerová
str. 11: Mateřská škola „Dráček“ Povrly, jazykový animátor Stephan Melzer
str. 13, 16 – 31: mateřské školy uvedené v jednotlivých textech
str. 14: Fachakademie für Sozialpädagogik Weiden
str. 15: Tandem Regensburg, Program podpory odborných praxí
mapa na str. 8: Jiří Kunc

Layout, sazba a prepress

Büro für Öffentlichkeitsarbeit Marko Junghänel, München

Tisk

Tiskárna Bílý slon, s. r. o., Plzeň

Vydáno

v červenci 2011

Tato publikace byla vydána v českém a německém jazyce.

Projekt „Odmalička – Von klein auf. Česko-německá spolupráce předškolních zařízení“ spolufinancuje Evropská unie.

Europäische Union, Europäischer Fonds für
regionale Entwicklung: Investition in ihre
Zukunft / Evropská unie, Evropský fond pro
regionální rozvoj: Investice do vaší budoucnosti

Česko-německé projekty mateřských škol

Příklady dobré praxe

Obsah

Předmluva rektorky Západočeské univerzity v Plzni	6
Předmluva prezidenta Bavorského kruhu mládeže	7
Česko-německé projekty mateřských škol	8
Proč realizovat česko-německé projekty již v mateřské škole?	10
Proč seznamovat děti již od malička s jazykem našich sousedů?	11
Příklady dobrých česko-německých projektů v předškolní oblasti	12
Mateřská škola Hostouň	
+ Kindertagesstätte St. Josef Waldthurn	12
Mateřská škola Cheb, Komenského	
+ Kirchliche Fachakademie für Sozialpädagogik Weiden	14
Mateřská škola „Vora“ Mariánské Lázně	
+ Kindergarten der Marktgemeinde Mähring	16
Mateřská škola Libá	
+ Kindergarten „Regenbogen“, Marktredwitz – Lorenzreuth	18
Evangelischer Kindergarten „Fuchsbau“, Schirnding	20
Mateřská škola „Barevný klíček“ Sokolov	
+ Evangelische Kindertagesstätte „Hütchen“, Oelsnitz	22
Mateřská škola Ostrov, Krušnohorská	
+ Kindertagesstätte „Puppenstübl“, Rittersgrün	24
Mateřská škola Hora Svaté Kateřiny	
+ Kindertagesstätte „Wichtelhäusl“, Deutschneudorf	26
Mateřská škola Polevsko	
+ Evangelischer Kindergarten Bad Schandau	28
Mateřská škola Hrádek nad Nisou, Liberecká	
+ Kindertagesstätte „Knirpshausen“, Zittau	30
Projekt „Odmalička – Von klein auf“	32
Koordinační centrum česko-německých výměn mládeže Tandem	33

Předmluva

Dnešní doba si žádá všestranně vzdělané, kreativní a jazykově dobře vybavené mladé lidi otevřené novým podnětům z celého světa. Úkolem vzdělávacích institucí všech stupňů je k formování takových jedinců co nejvíce přispět. Nároky, které jsou na výchovu a vzdělávání budoucích generací kladeny, přesahují možnosti každého jednotlivého stupně vzdělávání; úspěch se může dostavit jedině tehdy, pokud se každý z nich může opřít o výsledky těch předchozích.

Ne nadarmo slavila před lety úspěch kniha Roberta Fulghuma s výstižným titulem „Vše, co opravdu potřebuji znát, jsem se naučil v mateřské škole“. Základ k osvojení klíčových kompetencí, které člověk při své vzdělávací i životní pouti potřebuje, poskytuje totiž vedle rodinné výchovy právě preprimární vzdělávání.

Z této myšlenky vychází projekt „Odmalička – Von klein auf. Česko-německá spolupráce předškolních zařízení“, který v letech 2009 až 2011 realizuje Koordinační centrum česko-německých výměn mládeže Tandem, jež je součástí Západočeské univerzity v Plzni. Jeho cílem je motivovat předškolní zařízení podél česko-německé hranice k přeshraničním projektům a umožnit tak co nejvíce dětem, aby již v předškolním věku poznávaly obyvatele, jazyk i kulturu sousedních regionů.

Přirozená spontánnost a zvědavost dětí v raném věku pomáhá odstraňovat předsudky z dob minulých, které jsou zvláště u obyvatel příhraničí hluboce zakořeněné. Hravé seznamování s jazykem našich sousedů dětem poskytuje ten nejlepší základ pro další

jazykové vzdělávání. Přímá setkání malých Čechů a Němců navíc posilují sebevědomí dětí, tříbí jejich kreativní myšlení a učí je vzájemné komunikaci a spolupráci.

Česko-německé projekty předškolních zařízení jsou tedy pro výchovu a vzdělávání budoucí generace dobrým startem. Západočeská univerzita tyto dnešní předškoláky z příhraničí za pár let ráda přivítá ve vyšším stupni vzdělávacího procesu.

doc. PaedDr. Ilona Mauritzová, Ph.D.
rektorka Západočeské univerzity v Plzni

Předmluva

Již od roku 2006 podporuje Koordinační centrum česko-německých výměn mládeže Tandem spolupráci předškolních zařízení. Jakožto prezidenta Bavorského kruhu mládeže, který je zřizovatelem Tandemu Regensburg, mě těší, že se obě koordinační centra touto cestou vydala.

Pokud má dojít ke skutečnému sjednocení Evropy, musí se tak stát tam, kde se setkávají lidé z různých zemí, tedy v příhraničí. Hranice s Českou republikou představuje nejdelší hranici Německa se státem, v němž se hovoří jiným jazykem.

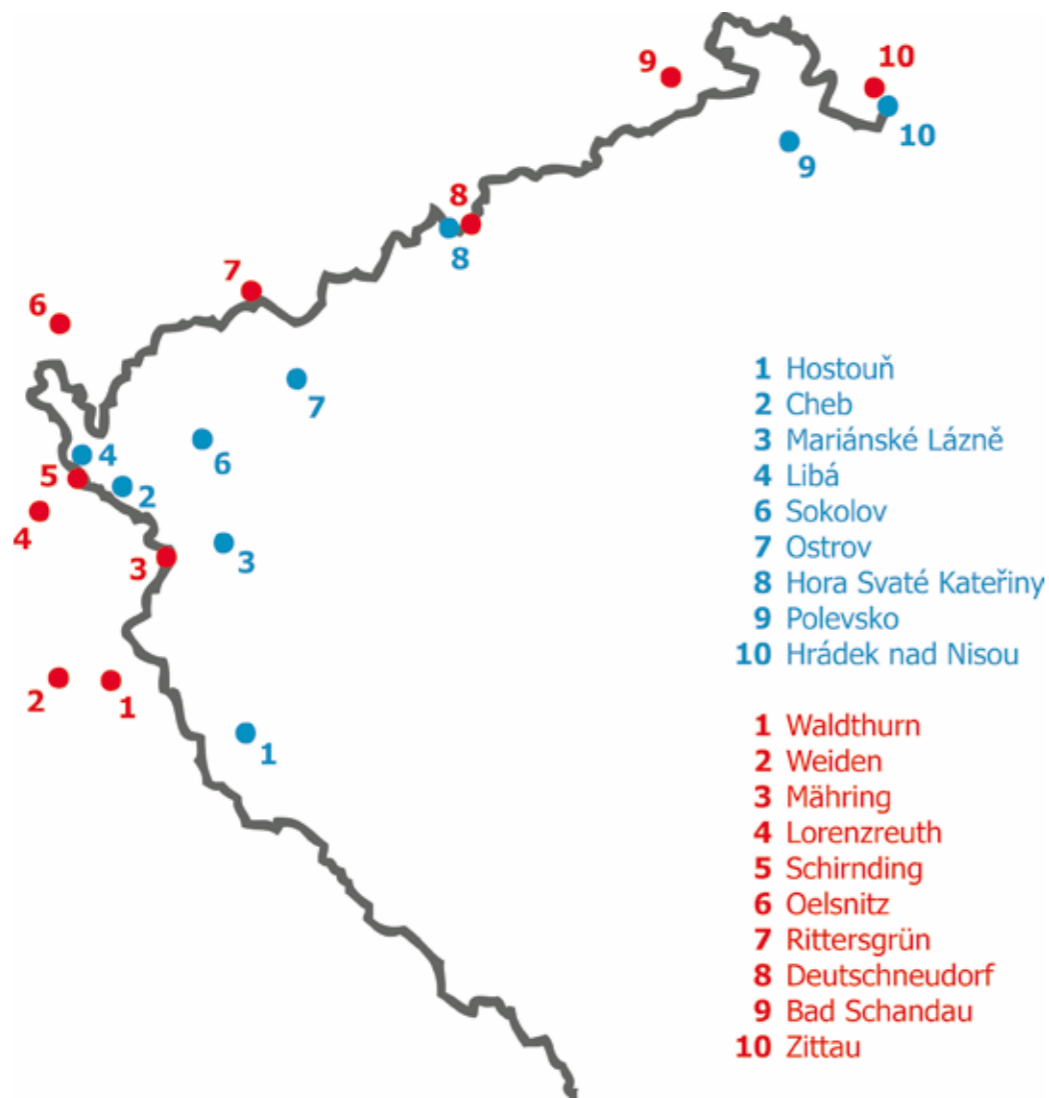
Koordinační centra česko-německých výměn mládeže Tandem správně poznala, že projekty zaměřené na malé děti mohou být důležitým předpokladem fungujících přeshraničních partnerství a přátelství. Čísla dokazují, že tomu tak doopravdy je: v roce 2004 existovalo na 810 kilometrů dlouhé hranici deset česko-německých projektů předškolních zařízení, v letech 2006 až 2011 realizovalo a realizuje přeshraniční aktivity již 50 českých a 50 německých mateřských škol.

Podaří-li se navázat na dosavadní partnerství předškolních zařízení a udržet osobní kontakty dětí i na základní škole či později, bude tak položen důležitý základ pro dobré sousedské a přátelské vztahy mezi oběma zeměmi, jenž se kladně projeví nejen v bilaterální spolupráci mládežnických organizací. Projekty jako je „Odmalička – Von klein auf“ posilují myšlenku evropské integrace, neboť ukazují sousedství obou zemí ve světle pozitivních zážitků a přispívají ke vzniku přátelských vztahů mezi dětmi a mládeží.

Bavorský kruh mládeže doufá, že Tandem bude i nadále rozvíjet spolupráci českých a německých partnerů, především pak spolupráci předškolních zařízení.

Matthias Fack
prezident Bavorského kruhu mládeže

- 1 Hostouň
- 2 Cheb
- 3 Mariánské Lázně
- 4 Libá
- 6 Sokolov
- 7 Ostrov
- 8 Hora Svaté Kateřiny
- 9 Polevsko
- 10 Hrádek nad Nisou

- 1 Waldthurn
- 2 Weiden
- 3 Mähring
- 4 Lorenzreuth
- 5 Schirnding
- 6 Oelsnitz
- 7 Rittersgrün
- 8 Deutschneudorf
- 9 Bad Schandau
- 10 Zittau

»Z mého pohledu je nejdůležitější, aby děti věděly, že učení cizích jazyků není o tom dostávat jedničky, ale o tom co nejlépe se domluvit se svými přáteli.«
maminka holčičky z Křesťanské mateřské školy v Horažďovicích

Česko-německé projekty mateřských škol

Cílem této publikace je ukázat různorodost přeshraničních projektů pro děti ve věku 3 až 6 let z Česka, Bavorska a Saska a vyzdvihnout nasazení a schopnosti pedagogů mateřských škol a rodičů, jež se na přípravě projektů podílejí.

Aktivitu 18 českých a německých předškolních zařízení a jedné instituce vzdělávající budoucí pedagogy mateřských škol, které v publikaci představujeme, jsme vybraly z řady úspěšných projektů realizovaných podél celé česko-německé hranice.

Popisy projektů a ilustrační fotografie přináší konkrétní informace k česko-německé spolupráci předškolních zařízení přímo z praxe, jimiž chceme motivovat další mateřské školy k prvním krůčkům do sousední země.

Všem zařízením, o nichž tato publikace pojednává, děkujeme za poskytnutí podkladů o jejich projektech, bez nichž by publikace nemohla vzniknout.

Přejeme hodně nových podnětů při čtení následujících stránek a mnoho úspěchů při jejich realizaci!

Kateřina Jonášová a Radka Bonacková

Pětiletý chlapec z Geisingu se zamyslel: »Ale když teď budu mluvit česky a české děti německy, tak už si zase nebudeme rozumět!«

Proč realizovat česko-německé projekty již v mateřské škole?

- protože děti v předškolním věku hravě překonávají jazykové bariéry a bez problémů navazují **nové kontakty**
- protože pravidelným setkáváním s vrstevníky z druhé strany hranice děti poznávají, že lidé jsou různí, a učí se být **tolerantní** k odlišnostem druhých a uznávat jejich jedinečnost
- protože **společné hry** českých a německých dětí zabraňují přejímání předsudků a jsou účinnou prevencí proti xenofobii
- protože díky spolupráci s partnerským zařízením děti poznávají **tradice a obyčeje** nejen své země, ale i zvyky a kulturu sousedního regionu
- protože kontakt s dětmi z druhé strany hranice motivuje malé Čechy a Němce k **učení se cizím jazykům** a k osvojování různorodých komunikačních strategií včetně nonverbální komunikace
- protože pro česko-německou spolupráci lze získat i **rodiče dětí**, kteří se v předškolním věku o každodenní prožitky dětí intenzivně zajímají a kteří mohou na základě zážitků svých potomků přehodnotit své dosavadní postoje k sousední zemi a jejím obyvatelům
- protože kontakty s partnerským zařízením na druhé straně hranice přinášejí **pedagogům** inspiraci v jejich každodenní práci a pomáhají jim smysluplně naplňovat cíle předepsané rámcovým vzdělávacím plánem
- protože přeshraniční projekty zvyšují **atraktivitu** mateřské školy, která dětem i jejich rodičům nabízí zajímavé aktivity nad rámec běžné činnosti, čímž se odlišuje od ostatních mateřských škol v okolí
- protože přeshraniční projekty dětem ukazují skutečnou realitu **příhraničních regionů**, pro něž je již po staletí charakteristická široká kulturní a jazyková diferenciaci
- protože **přátelství mezi národy** je založené na přátelství jednotlivců, které může vzniknout již v raném věku

Proč seznamovat děti již od malička s jazykem našich sousedů?

- protože do **sousední země** máme velmi blízko a děti si mohou často hrát se svými vrstevníky z druhé strany hranice
- protože v příhraničí se jazyk sousední země běžně používá a protože aktivní používání jazyka významně ovlivňuje **motivaci dětí** k dalšímu učení cizích jazyků
- protože děti mají v raném věku dar bezprostřední komunikace a přímý **kontakt s jazykem** sousední země v nich vzbuzuje zájem poznávat svět, v němž žijí
- protože vědecké výzkumy dokázaly, že **řečové centrum** v mozku malého dítěte je uzpůsobeno k osvojování několika jazyků současně
- protože se děti v raném věku mohou bez přízvuku naučit jazyky z různých jazykových rodin, což rozvíjí jejich **kognitivní kompetence**
- protože děti, které se učí cizí jazyk od malička, se snáze orientují v běžných komunikačních situacích, přistupují k řeči kreativněji a lépe chápou funkci jazyka vůbec
- protože kontakt dětí s jazykem sousední země podporuje vzájemné přibližování **příhraničních regionů** v sociální a kulturní oblasti
- protože jazyková bariéra je po otevření hranic tou největší překážkou, která stojí v cestě vzájemnému **porozumění**
- protože každý **Evropan** by měl ovládat tři jazyky: svoji mateřštinu, jazyk sousední země a jeden světový jazyk (ten se je možné začít učit i později)
- protože ten, kdo ovládá více jazyků, snáze poznává nové lidi a jejich kulturu, a tím se mu nabízí více životních **příležitostí**

setkávání dětí jazyk sousední země partnerská města

Mateřská škola Hostouň + Kindertagesstätte St. Josef Waldthurn

Cíle a vývoj spolupráce

Společný projekt mateřské školy v Hostouni a Kindertagesstätte St. Josef ve Waldthurnu nese název „Duha – Regenbogen“ a představuje promyšlenou koncepci českých a německých pedagogů. Cílem česko-německých akcí obou předškolních zařízení je navázání nových přátelství mezi dětmi a jejich seznamování s cizím jazykem prostřednictvím her.

První schůzky pedagogických týmů k vzájemnému seznámení se uskutečnily v roce 2004. K setkání dětí z obou mateřských škol došlo v prosinci 2005. Od té doby zažily děti, ale i jejich rodiče mnoho společných akcí: oslavy adventu, pouštění draka, zimní radovánky na sněhu i bez něj nebo výlet do plzeňské zoo. Mateřské školy pořádají asi 6 česko-německých akcí za školní rok: minimálně dvě z nich se konají v jedné z mateřských škol, zbytek představují celodenní výlety. V obou

předškolních zařízeních probíhá kromě toho výuka jazyka sousední země.

Důležitou součástí projektu je také výměna zkušeností pedagogů: učitelky se vzájemně informují např. o vzdělávacích programech svých zařízení. Setkávají se i k přípravě a hodnocení setkávání dětí.

Zapojení pedagogů, rodičů a starostů

Zaměstnanci mateřských škol ovládají jazyk sousední země pouze okrajově nebo jej neznají vůbec. Klíčová je pro ně proto spolupráce se dvěma rodilými mluvčími, které tlumočí na společných akcích, překládají korespondenci a seznamují děti i pedagogy s němčinou, respektive s češtinou, vše bez nároku na honorář.

Původní čistě pracovní vztah mezi českými a německými učitelkami se postupem času proměnil v osobní přátelství. Také vzájemné návštěvy celých rodin, které se seznámily díky česko-německým aktivitám mateřských škol, tu nejsou žádnou výjimkou.

Spolupráce předškolních zařízení v Hostouni a ve Waldthurnu navazuje na partnerství obou měst. Iniciátorem přeshraničních projektů mateřských škol byli starostové obou obcí, kteří se často osobně účastní jednotlivých setkání.

Financování

Program podpory „Odmalička“, příspěvky obou obcí, příspěvky rodičů, program Evropské unie Cíl 3 (Dispoziční fond Euregia Egrensis)

Český partner

Mateřská škola Hostouň
Dobrohostova 187, 345 25 Hostouň
Zřizovatel: město Hostouň

Německý partner

Kindertagesstätte St. Josef
Vohenstraußer Str. 16, 92727 Waldthurn
Zřizovatel: Katholische Kirchenstiftung
Waldthurn

»Děti si našly nové kamarády, s nimiž si bez problémů hrají ...«

»Po několika vzájemných návštěvách už dětem ani dospělým nevadí, že nehovoří stejným jazykem. Zkušenost, že se i tak lze na všem domluvit, pro nás byla velmi důležitá.«

praxe v sousední zemi

Mateřská škola Cheb, Komenského + Kirchliche Fachakademie für Sozialpädagogik Weiden

Cíle a vývoj spolupráce

Nové pohledy na svět předškolních dětí otevírají studentům Fachakademie für Sozialpädagogik ve Weidenu odborné praxe v českých mateřských školách. Vedle praktické přípravy na své budoucí povolání se při stáži seznámí se vzdělávacím systémem České republiky, ale i s kulturou a všedním životem sousední země.

Studenti zažijí na vlastní kůži, jak důležitá je pro dítě řeč a porozumění druhému – sami se totiž během praxe ocitnou v situaci, kdy neovládají řeč a neznají mentalitu lidí okolo sebe, ale potřebují se přitom začlenit do nového kolektivu. Tuto zkušenost mohou

budoucí pedagogové velmi dobře zúročit např. při práci s dětmi cizího původu.

Spolupráce Fachakademie für Sozialpädagogik ve Weidenu a Mateřské školy Komenského v Chebu se datuje od roku 2006. První praktikanti strávili v Česku dva týdny, od roku 2008 jsou praxe ještě o týden delší. Počet studentek, které se pro praxi v sousední zemi rozhodnou, každoročně stoupá: v roce 2006 přijelo do tří chebských mateřských škol devět praktikantek, poslední stáž absolvovalo již 15 studentek, které byly rozděleny do pěti mateřských škol.

Překonávání jazykové bariéry

Pobyt v Česku praktikantkám začíná třídní přípravou. Pomocí metody jazykové animace se seznamují se základními slovy i obraty, které se běžně v české mateřské škole používají.

Součástí přípravy jsou také informace o České republice a o zdejších vzdělávacím systému.

Učitelky v mateřských školách, v nichž se praxe odehrává, hovoří vždy alespoň trochu německy nebo anglicky, hlavní organizátorka praxí v chebských mateřských školách ovládá němčinu na výborné úrovni. S dětmi se praktikantky dorozumívají zejména pomocí mimiky a gestiky.

Financování

Program podpory odborných praxí Koordinačního centra česko-německých výměn mládeže Tandem

Český partner

Mateřská škola Cheb, Komenského
Komenského 27, 350 02 Cheb
Zřizovatel: město Cheb

Německý partner

Kirchliche Fachakademie für
Sozialpädagogik
Bismarckstr. 21, 92637 Weiden
Zřizovatel: Caritasverband für die
Diözese Regensburg e.V.

»Naučila jsem spoustu věcí, které se ve škole naučit nedají, např. jak se cítí lidé, kteří vůbec nerozumí jazyku, kterým mluví všichni okolo nich.«

»V druhém týdnu praxe jsme se společně s dětmi naučily písničku v češtině i v němčině.«

»Z praxe si odnáším řadu konkrétních metod, které chci uplatnit ve svém budoucím povolání.«

jazyk sousední země setkávání dětí

Mateřská škola „Vora“ Mariánské Lázně + Kindergarten der Marktgemeinde Mähring

Cíle a vývoj spolupráce

V roce 2005 začalo do mateřské školy v Mähringu dojíždět jedno dítě z Čech, což bylo impulzem pro zavedení výuky českého jazyka v tomto zařízení. O češtinu byl v příhraniční obci velký zájem, do kurzu se přihlásily dvě třetiny dětí navštěvujících mateřskou školu. O rok později se mateřská škola v Mähringu rozhodla navázat partnerství s českým předškolním zařízením, aby děti mohly uplatnit své jazykové znalosti i v praxi. Partnerskou institucí našli v Mariánských Lázních, které leží 20 kilometrů od Mähringu. Také v mariánskolázeňské mateřské škole Vora chtěli zbavit děti i jejich rodiče ostychu a zbytečných předsudků vůči sousední zemi, motivovat děti k učení němčiny a přispět k navázání dětských přátelství.

Obě partnerská zařízení kladou velký důraz na četnost setkání a kontinuitu spolupráce – společné akce pro děti se v jednom z partnerských zařízení nebo mimo ně konají pravidelně jednou za měsíc. Setkání jsou často věnována tvořivým činnostem, děti ale společně poznávají také okolí obou mateřských škol – nejvíce je zaujala návštěva Rybářského muzea v Tirschenreuthu, zpívající fontána v Mariánských Lázních a výlet do dětského zábavního centra v Nabburgu.

Překonávání jazykové bariéry

Na společných akcích doprovází děti a učitelky tlumočnice, která oběma zařízení pomáhá i při plánování jejich přeshraničních projektů. Pedagogové z obou mateřských škol se navíc snaží zdokonalit své jazykové dovednosti v jazykových kurzech. Nejmenší problémy dělá komunikace v cizím jazyce dětem, které jsou v raném věku velmi bezprostřední. Pokud se potřebují domluvit s dětmi či s učitelkami z druhé strany hranice, vystačí si se slovíčky, které si osvojily při výuce v mateřské škole nebo i jen s gestikou a mimikou.

Financování

Program podpory „Odmalička – Von klein auf“, Sdružení rodičů a přátel školy, příspěvky rodičů

Český partner

Mateřská škola „Vora“
Za Tratí 687, 353 01 Mariánské Lázně
Zřizovatel: město Mariánské Lázně

Německý partner

Kindergarten der Marktgemeinde
Mähring
Großkonreuth 16, 95695 Mähring
Zřizovatel: Marktgemeinde Mähring

»Děti jezdí často s rodiči do Čech, ovšem pouze k nejbližší pumpě nebo do nákupního centra. Když s nimi jedeme k naší partnerské školce do Mariánských Lázní, mohou společně s českými dětmi zpívat a tancovat, péct vánoční cukroví nebo obdivovat zpívající fontánu na kolonádě. Děti jsou nadšené a vypráví pak doma, co všechno v Čechách zažily.«

setkávání dětí všední den

Mateřská škola Libá + Kindergarten „Regenbogen“ Marktredwitz – Lorenzreuth

Cíle a stručný popis spolupráce

Společný projekt mateřských škol z Libé a z Lorenzreuthu s výstižným názvem „Všichni jsme kamarádi“ je zaměřen na časté setkávání českých a německých předškoláků v jejich běžném prostředí. Děti se při pravidelných návštěvách v partnerské mateřské škole seznamují s tím, jak žijí jejich vrstevníci v sousední zemi, a přirozeně se zbavují ostychu při komunikaci v cizím jazyce.

Mateřským školám se nejvíce osvědčila setkání, která probíhají přímo v jejich prostorách dva až čtyři dny za sebou. Děti, které jsou zrovna na návštěvě v partnerském zařízení, si tak na nové prostředí i kamarády snáze zvyknou. Program setkání připravuje na základě rámcové dohody vždy hostitelské zařízení. Témata jednotlivých návštěv vybírají učitelky s ohledem

na komunikační bariéry tak, aby se děti mohly dorozumívat i beze slov a nebály se navazovat nová přátelství. V programu společně strávených dní nikdy nechybí rukodělné činnosti, sportovní aktivity, zpívání českých a německých písniček a volná hra.

Vznik a vývoj partnerství

Spolupráce obou mateřských škol se datuje od dubna 2007. Český partner se pro ni rozhodl na základě svých dlouholetých zkušeností s přeshraničními aktivitami žáků 1. stupně základní školy. Německé zařízení sice předtím žádnou praxi v oblasti česko-německé spolupráce nemělo, chtělo ale využít geografické blízkosti české hranice. Setkání dětí předcházely dvě seznamovací a plánovací schůzky pedagogů. Rodiče českých i německých dětí hodnotí přeshraniční spolupráci

»Věříme, že se děti budou hrou, která vychází z přirozené dětské zvědavosti, zdokonalovat v německém jazyce a v pozdějším věku třeba i v dalších jazycích.«

mateřských škol kladně. Společné akce předškolních zařízení si získaly také podporu starostů obou obcí.

Financování

Program Evropské unie Cíl 3 (Dispoziční fond Euregia Egrensis), program podpory „Odmalička – Von klein auf“, vlastní zdroje mateřských škol

Český partner

Základní škola a mateřská škola Libá
Libá 225, 351 31 Libá
Zřizovatel: obec Libá

Německý partner

Kindergarten „Regenbogen“
Brückenstraße 28, 95615 Marktredwitz-
Lorenzreuth
Zřizovatel: Evangelische Kirchengemeinde
Lorenzreuth

»Velmi zajímavá je také výměna zkušeností mezi učiteli. Stále se vzájemně informujeme o otázkách spojených s prací pedagogů mateřských škol v Česku a Německu. Nacházíme při tom shody i rozdíly.«

česko-německá MŠ bilingvní prostředí

Evangelischer Kindergarten „Fuchsbau“, Schirnding

Dvojjazyčná výchova v mateřské škole na česko-německé hranici

Od roku 2001 navštěvují mateřskou školu v Schirndingu kromě německých dětí také děti z nedalekého Hazlova, Františkových Lázní, Chebu a Aše. Místní rodiny využívají hraniční polohy obce Schirnding a nechávají své děti v tamní mateřské škole „Fuchsbau“ vyrůstat společně.

Každý den tu při hraní, vycházkách, tvořivých činnostech, při společném úklidu i při jídle zaznívají oba jazyky. Jedna z učitelek ovládá výborně češtinu i němčinu, učí proto děti písničky a slovní zásobu k určitým tématům. Stará se taky o dvojjazyčné uvedení všech nových aktivit. Cílené seznamování s cizím jazykem je často spojeno s hudební výchovou nebo prožitkovou pedagogikou, aby děti

při osvojování jazyka zapojovaly všechny smysly. Přirozené soužití malých Čechů a Němců doprovází řada projektů, kterým se děti z obou stran hranice společně věnují.

Zatímco v počátcích česko-německé mateřské školy v Schirndingu kladli pedagogové největší důraz na integraci dětí, nyní se do popředí dostává cílené seznamování s jazykem sousední země. Největší péče je v tomto směru věnována předškolákům, pro něž je určeno např. česko-německé „Kinderdivadlo“.

Obtíže a jejich překonávání

Výuka češtiny u dětí do 6 let vyžaduje především značnou kreativitu, protože pedagogové mají k dispozici jen málo vhodného učebního materiálu. Jednoduché není ani seznamování

německých učitelek s českým jazykem – původně navštěvovaly kurzy češtiny ve večerních kurzech pro dospělé (Volkshochschule), které však byly příliš obecné a vzdálené prostředí mateřské školy. Proto pořádá mateřská škola v Schirndingu od roku 2007 vlastní kurzy češtiny, jež jsou zaměřené na slovní zásobu předškolních dětí. Kromě členů pedagogického sboru je navštěvují také rodiče a prarodiče dětí a další záměrci z obce a okolí.

Na začátku se mateřská škola v Schirndingu potýkala s výraznými předsudky a zábrany, a to jak na straně německého, tak i českého obyvatelstva. To se časem podařilo odstranit, což dokládá např. i aktuální složení Sdružení rodičů a přátel školky, kde jsou nyní tři němečtí, dva čeští

a jeden turecký zástupce. Rodiče českých dětí se ve stále větší míře zapojují do činnosti mateřské školy i do aktivit obce Schirnding. Mezi mnoha českými a německými rodinami vznikla trvalá přátelství.

Financování

Obec Schirnding a Svobodný stát Bavorsko (finanční podíly za české děti v MŠ), zřizovatel MŠ v Schirndingu (náklady za českou učitelku MŠ), programy Evropské unie (Dispoziční fond Euregia Egrensis), Česko-německý fond budoucnosti

Německý partner

Evangelischer Kindergarten „Fuchsbau“
Ringstraße 1, 95706 Schirnding
Zřizovatel: Evangelischer Diakonieverein
Schirnding e.V.

»Výuka cizího jazyka u nás probíhá formou her, které jsou nedílnou součástí každodenních rituálů.«

»Seznamování s češtinou by mělo pokračovat i ve škole. Vždyť čeština je lidem v tomto regionu významně bližší než např. francouzština.«

německá učitelka v ČR setkávání dětí vícedenní pobyty

**Mateřská škola „Barevný klíček“
Sokolov + Evangelische
Kindertagesstätte „Hütchen“
Oelsnitz**

Cíle a vývoj spolupráce

Spolupráce mateřských škol „Barevný klíček“ ze Sokolova a „Hütchen“ z Oelsnitz se zaměřuje na pravidelné setkávání předškolních dětí, na seznamování s jazykem sousední země a na poznávání zvyků i kultury obou částí regionu. Předškolní zařízení tak nabízejí dětem i jejich rodinám nadstandardní aktivity vedoucí k lepšímu porozumění mezi obyvateli česko-německého příhraničí a zároveň tak naplňují řadu vzdělávacích cílů předepsaných kurikulem.

Mateřské školy jsou v kontaktu od roku 2001. Spolupráce se rozvíjela pomalu, nejdříve se seznámily učitelky obou zařízení, které pak zorganizovaly první přeshraniční návštěvy dětí. Teprve v následujícím roce vypracovala partnerská zařízení společný plán česko-německých akcí. Ten zahrnuje jedno setkání dětí za měsíc, které mívá

předem dané téma. Mezi již tradiční akce mateřských škol ze Sokolova a Oelsnitz patří: netradiční olympiáda, soutěž ve zpívání, předvánoční setkání, dětský festival „Sokolovská mateřinka“, oslava dne dětí, dožínky nebo sportovní olympiáda s koupáním v bazénu.

V posledních letech přibyl mezi pravidelné akce také několikadenní pobyt českých a německých dětí na farmě v Schönecku. Ten se koná každoročně v jarních měsících, kdy už se české a německé děti dobře znají z předešlých setkání.

Němčina a čeština

V mateřské škole v Sokolově probíhá navíc také intenzivní seznamování s německým jazykem. Cílenou výuku němčiny prostřednictvím písniček, říkadel, rýmů a pohybových her vede česká učitelka s velmi dobrou znalostí němčiny a mnohaletými pedagogickými zkušenostmi. Kromě toho je v zařízení zaměstnána německá učitelka, která na děti hovoří výhradně německy (imersní metoda). Ani v Oelsnitz nechtějí zůstat pozadu – děti si zde jednoduchým způsobem osvojují základy češtiny.

Financování

Programy Evropské unie (Fond malých projektů CBC Phare, Interreg IIIA, Cíl 3), program podpory „Odmalička – Von klein auf“, Česko-německý fond budoucnosti

Český partner

Mateřská škola „Barevný Klíček“
Vítězná 725, 356 01 Sokolov
Zřizovatel: město Sokolov

Německý partner

Evangelische Kindertagesstätte
„Hütchen“
Pestalozzistr. 30, 08606 Oelsnitz
Zřizovatel: Obervogtländischer Verein für
Innere Mission Marienstift e. V.

»Na jazykovou výuku používáme panáčka, který se jmenuje Hans, v Německu mají Honzu. Na akce bereme naše kamarády Honzu a Hanse s sebou.«

»Vidíme, že se děti těší,
až se spolu opět setkají.
Setkání by se měla konat
častěji, aby se dětská
přátelství mohla dále
rozvíjet.«

jazyk sousední země setkávání dětí účast rodičů

Mateřská škola Ostrov, Krušohorská + Kindertagesstätte „Puppenstübl“, Rittersgrün

Cíle a stručný popis spolupráce

Projekt mateřské školy Krušohorská v Ostrově a mateřské školy „Puppenstübl“ v Rittersgrünü nese název „Já a ty, my všichni pod jednou střechou“. Partnerská zařízení organizují pod tímto mottem nejen akce pro děti z obou školek, ale také setkání rodičů a pedagogů.

Při společných výletech, projektových dnech i oslavách různých svátků

v průběhu celého roku poznávají děti tradice a jazyk sousední země. Setkání se konají pravidelně jednou za měsíc, děti se na každé z nich těší a někdy s sebou přivezou také dárky pro své kamarády z druhé strany hranice. Z jednotlivých akcí vzniká za aktivního přispění dětí pestrá dokumentace. Výsledky společných rukodělných činností jsou vystavovány v obou mateřských školách.

Němčina a čeština

Děti z mateřských škol v Ostrově a v Rittersgrünü se intenzivně seznamují s jazykem sousední země. Pomocí her

se učí běžnou slovní zásobu, opakují a upevňují si nové výrazy, často zpívají české resp. německé písničky. Setkání s vrstevníky z partnerské mateřské školy jim umožňují procvičit si jazykové dovednosti v praxi.

Výměna zkušeností pedagogů a zapojení rodičů

Některých setkání se účastní pouze pedagogové. Přeshraniční výměna zkušeností je pro ně cenným doplněním každodenní práce, podněty z druhé strany hranice je motivují zkoušet nové metody. Na české i německé straně se podařilo do projektu aktivně zapojit také rodiče dětí, kteří se čím dál častěji zúčastňují jednotlivých akcí.

Financování

Program podpory „Odmalička – Von klein auf“, sponzorské dary, prostředky zřizovatele

Český partner

Mateřská škola Ostrov, Krušohorská
Krušohorská 766, 363 01 Ostrov
Zřizovatel: město Ostrov

Německý partner

Kindertagesstätte „Puppenstübl“
Globenstein 6, 08355 Rittersgrün
Zřizovatel: Puppenstübl gGmbH

»Již jsme poznali několik zásadních rozdílů ve výchově a vzdělávání českých a německých dětí, německé děti si toho mohou ‚dovolit‘ mnohem více, než kolik by jim toho tolerovali v Česku.«

»Cíleně dětem poskytujeme dostatek času pro spontánní hry, aby se mohly snáze seznámit a sblížit.«

česko-německá MŠ česká učitelka v SRN setkávání dětí

Mateřská škola Hora Svaté Kateřiny + Kindertagesstätte „Wichtelhäusl“, Deutschneudorf

Cíle a vývoj spolupráce

Od roku 2004 navštěvuje mateřskou školu v Deutschneudorfu kromě německých dětí také několik dětí z Čech. Docházku českých dětí umožňuje zřizovatel německé mateřské školy, který na ni získal finanční podporu obce a Svobodného státu Sasko. Školní vzdělávací program zařízení je zaměřený na jazykovou a kulturní rozmanitost česko-německého příhraničí. Díky každodennímu kontaktu s českými vrstevníky a jejich rodinami děti poznávají, že se všední život na obou stranách hranice od sebe příliš neliší.

Soužití malých Čechů a Němců v mateřské škole „Wichtelhäusl“ obohacují setkání s partnerskou mateřskou školou v nedaleké Hoře Svaté Kateřiny. Děti z obou zařízení společně slaví svátky v průběhu celého roku, sportují, poznávají tradice svého regionu i přírodu v okolí. Několikrát do roka se česko-německých akcí účastní také rodiče dětí.

Němčina a čeština

V kontextu těchto aktivit probíhá na obou stranách seznamování s jazykem sousední země. V německé mateřské škole působí učitelka českého původu, která na děti hovoří výhradně česky. Během dne pracuje vždy v různých třídách, aby mělo její působení dopad na všechny děti navštěvující toto zařízení. Také v české mateřské škole probíhá hravé učení němčiny. Děti proto rozumějí základním obratům v druhém jazyce a některé umí i aktivně použít.

Výměna zkušeností pedagogů

Česko-německá spolupráce je velmi přínosná rovněž pro pedagogy, kteří se setkávají v tříměsíčních intervalech, aby spolu diskutovali o pedagogických postupech, plánovali další akce a vyměňovali si zkušenosti ze své každodenní práce.

Financování

Program podpory „Odmalicka – Von klein auf“, Česko-německý fond budoucnosti, sponzoři, prostředky zřizovatele, vlastní prostředky zařízení, příspěvky rodičů

Český partner

Základní škola a Mateřská škola Hora Svaté Kateřiny
nám. Pionýrů 1, 435 46 Hora Svaté Kateřiny
Zřizovatel: město Hora Svaté Kateřiny

Německý partner

Kindertagesstätte „Wichtelhäusl“, Talstraße 38, 09548 Deutschneudorf
Zřizovatel: Johanniter-Unfall-Hilfe e. V., Regionalverband Erzgebirge

»Na začátku naší spolupráce si při setkáních české děti hrály spíše mezi sebou a německé také. Celkem rychle se ale promíchaly. Úkolem nás učitelů je česko-německé hraní sledovat a případně pomoci, kde je potřeba.«

»Dnes je samozřejmostí, že nás německé děti zdraví česky a my je na oplátku německy.«

jazyk sousední země setkávání dětí pomoc rodičů

Mateřská škola Polevsko + Evangelischer Kindergarten Bad Schandau

Cíle a stručný popis spolupráce

Děti z Polevska a z Bad Schandau se mohou od malička setkávat se svými vrstevníky ze sousední země a získat tak kladný vztah k jejich kultuře. Pravidelné setkávání motivuje české i německé děti, aby se učily cizímu jazyku, což jim nejsnáze a nejpřirozeněji jde právě v útlém věku.

Společné akce obou zařízení, jež od sebe dělí asi 40 minut jízdy autobusem, jsou vždy polodenní. Děti při nich poznávají partnerskou mateřskou školu a její okolí, ale také běžné činnosti a rituály svých malých sousedů. Dosud spolu rovněž podnikly několik výletů po Lužických horách, kde se nachází Polevsko, i k Labi, na němž leží Bad Schandau, oslavily společně svátek svatého Martina, Vánoce a Velikonoce.

Děti se na setkání vždy připravují: chystají drobné dárky nebo plánují, čím kamarády z druhé strany hranice překvapí.

V české mateřské škole probíhá hravé učení slovíček k tématům jednotlivých setkání. Děti se umí představit, přivítat, rozloučit, požádat o hračku, poděkovat a zeptat se „Jak se jmenuješ?“ Umí pojmenovat auto, panenku, medvídky, kostky apod. Učení probíhá hravou formou a děti s velkým zájmem opakují nová slova a zpívají německé písničky.

Spolupráci odstartovaly první dopisy školek v listopadu 2006, po kterých následovalo několik schůzek pedagogů. Od září 2007 probíhají setkání českých a německých dětí. Frekvence společných akcí je závislá na získávání finančních prostředků z jiných zdrojů, vzhledem ke vzdálenosti obou mateřských škol se osvědčil měsíční interval setkávání.

Obtíže a jejich překonávání

Hlavně mezi německými rodiči panovala na začátku značná nejistota, proto se mateřské školy dohodly, že se první setkání uskuteční na německé straně. Dnes již přeshraniční aktivity podporují rodiče na obou stranách hranice. Se vzájemnou komunikací pomáhají mateřským školám dvě maminky z Polevska, které pochází z česko-německých rodin a ovládají výborně oba jazyky. Starají se o překlad elektronické komunikace a o tlumočení telefonních hovorů i společných akcí. Německé rodiny zase pomáhají udržovat e-mailovou korespondenci partnerských zařízení.

Financování

Program podpory „Odmalička – Von klein auf“, sponzoři, prostředky zřizovatele, vlastní prostředky zařízení

Český partner

Základní a mateřská škola Polevsko
471 16 Polevsko 167
Zřizovatel: obec Polevsko

Německý partner

Evangelischer Kindergarten Bad
Schandau, Rudolf-Sendig-Straße 29
01814 Bad Schandau
Zřizovatel: Evangelisch-Lutherische
Kirchgemeinde Bad Schandau –
Porschdorf

»Aniž by to bylo předem domluvené, darovaly si děti navzájem kamínky jako vzpomínku na první setkání.«

»Zkušenosti z prvních setkání ukázaly, že je potřeba do programu zařazovat více interaktivních her i volné hraní, umožňující přímý kontakt mezi dětmi.«

setkávání každý týden pokračování na ZŠ

Mateřská škola Hrádek nad Nisou, Liberecká + Kindertagesstätte „Knirpshausen“, Zittau

Cíle a stručný popis spolupráce

Děti z mateřských škol v Žitavě a v Hrádku nad Nisou se navštěvují dokonce dvakrát týdně. Setkávání s kamarády z partnerského zařízení děti přirozeně motivuje k osvojování němčiny resp. češtiny a rozvíjí jejich sociální kompetence. Časté kontakty jsou též dobrou přípravou na přestup do 1. třídy česko-německé základní školy.

Intenzivní setkávání a seznamování s jazykem sousední země

Jednou týdně míří mikrobusem plný dětí z Žitavy do Hrádku a následující den obráceně. Veze děti, které stráví celý den v mateřské škole v sousední zemi. Tam je čeká zajímavý program v jazyce hostitelské země, korespondující se vzdělávacími programy v obou zemích. Děti se na návštěvu v mateřské škole na druhé straně hranice velmi těší a jsou hrdé na to, že cestu k sousedům zvládají bez doprovodu rodičů či pedagogů.

Každé setkání považují za velké dobrodružství a snaží se o samostatnou komunikaci s kamarády i s učitelkami z hostitelské školky.

Součástí školního vzdělávacího programu obou mateřských škol je také cílené seznamování s jazykem sousední země. Do mateřské školy v Žitavě dochází jednou týdně externí lektorka, která s dětmi mluví výhradně česky. V Hrádku se děti učí německy s jednou z učitelek: vždy den před tím, než je čeká cesta do Německa, se hravou formou seznamují se slovíčky a frázemi, které následující den využijí v žitavské školce.

Vyvrcholením školního roku je týdenní společný pobyt v Jizerských horách nebo v Krkonoších. Předškoláci, kteří se po prázdninách chystají do první třídy, jsou vždy trochu smutní, že zažívají setkání obou mateřských škol naposledy. Naštěstí se ale většina dětí brzy opět setká – ve společné česko-německé třídě „Schkoly“.

»Děti, které se výměn účastní, jsou samostatnější, průbojnější, nebojí se řešit problém, snáze se skamarádí a dobře se adaptují v novém prostředí.«

Vznik a vývoj partnerství

Úzká spolupráce mateřských škol z Žitavy a z Hrádku existuje již od roku 1998 a představuje tak jedno z nejdéle trvajících partnerství předškolních zařízení. Impuls k přeshraniční spolupráci tehdy vzešel od tatínka jednoho dítěte z žitavské mateřské školy.

Díky dlouholetým intenzivním kontaktům obou zařízení vznikly mezi českými a německými dětmi, pedagogy i rodiči opravdu přátelské vztahy.

Financování

Program podpory „Odmalička – Von klein auf“, Česko-německý fond budoucnosti, příspěvky rodičů, vlastní prostředky zařízení

Český partner

Mateřská škola Hrádek nad Nisou, Liberecká
Liberecká 607, 463 34 Hrádek nad Nisou
Zřizovatel: město Hrádek nad Nisou

Německý partner

Integrative Kindertagesstätte „Knirpshausen“, Külzifer 20, 02763 Zittau
Zřizovatel: Verein Knirpshausen e. V.

»Nakonec jsme si šli společně hrát na hřišti a všechny jazykové bariéry byly ty tam, děti si při hře moc dobře rozuměly.«

„Odmalička – Von klein auf“

Česko-německá spolupráce předškolních zařízení

Tandem podporuje česko-německou spolupráci předškolních zařízení již od roku 2006, mimo jiné organizací seminářů a informačních akcí pro pedagogy mateřských škol, informacemi o úspěšných projektech a koordinací spolupráce předškolních zařízení na česko-německé hranici.

Projekt, který se v letech 2009 – 2011 soustředí na pravidelné **setkávání** malých Čechů a Němců a seznamování dětí v raném věku s **jazykem sousední země**, nabízí českým a německým mateřským školám:

- česko-německé **semináře** pro pedagogy o výuce cizích jazyků v raném věku, projektovém managementu a evaluaci přeshraničních aktivit
- regionální **informační cesty** pro pedagogy s **hospitacemi** v předškolních zařízeních v sousední zemi
- metodu jazykové animace vyvinutou speciálně pro děti předškolního věku a **vyškolené** jazykové animátory pro předškolní oblast
- realizaci půldenních **jazykových animací** pro 1800 dětí v 80 českých a německých mateřských školách
- **zprostředkování kontaktů** na předškolní zařízení z druhé strany hranice
- **poradenství** k česko-německým projektům a k seznamování dětí s cizím jazykem
- elektronický **newsletter** a **internetové stránky** projektu s příklady dobré praxe, zprávami z akcí projektu, tipy na odbornou literaturu a odkazy na zajímavé webové stránky, slovíčky pro všední den v mateřské škole a on-line kontaktní burzou
- vědeckou **evaluaci** česko-německých projektů předškolních zařízení
- rozsáhlou **propagaci** přeshraniční spolupráce předškolních zařízení na veřejnosti a v médiích

Kromě toho Tandem poskytuje předškolním zařízením **finanční podporu** pravidelných setkání českých a německých dětí, výměny zkušeností pedagogů a výuky jazyka sousední země v mateřské škole z prostředků Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR, Bavorské státní kanceláře a Česko-německého fondu budoucnosti.

Více informací k projektu „Odmalička – Von klein auf“, k programům finanční podpory a k česko-německé spolupráci předškolních zařízení naleznete na webových stránkách www.odmalicka.info a www.vonkleinauf.info

Koordinační centrum

česko-německých výměn mládeže Tandem

Koordinační centrum česko-německých výměn mládeže Tandem zprostředkovává a podporuje spolupráci mládeže z Česka a z Německa, pomáhá a radí zájemcům o sousední zemi z řad **mladých lidí, vedoucích mládeže a pedagogů**.

Tandem prohlubuje dobré sousedské vztahy a komunikaci mezi oběma zeměmi. Aktivity Tandemu podporují **mobilitu a setkávání** mladých lidí z Česka a z Německa.

Koordinační centra česko-německých výměn mládeže sídlí v Plzni a v Regensburgu. Tandem Plzeň je řízen Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR a je administrativně přiřazen k Západočeské univerzitě v Plzni. Tandem Regensburg je institucí Spolkového ministerstva pro rodinu, seniory, ženy a mládež SRN a spolkových zemí Bavorsko a Sasko. Je součástí Bavorského kruhu mládeže. Tandem má v obou zemích **celorepublikovou působnost**.

Oblasti působení Tandemu:

- semináře a vzdělávání
- informace a poradenství
- zprostředkování partnerství
- financování

Podrobné informace o oblastech působení Tandemu naleznete na adrese www.tandem-info.net

Kontakt

Koordinační centrum česko-německých výměn mládeže Tandem
Sedláčkova 31 | CZ-306 14 Plzeň
tel.: +420 377 634 755
tandem@tandem.adam.cz | www.tandem-info.net

Poznámky

www.tandem-info.net
www.odmalicka.info
www.vonkleinauf.info